

N.B. Het kan zijn dat elementen ontbreken aan deze printversie.

Reportage

Niet alle Russen zijn blij met de Nederlandse windturbines

Windenergie Sinds vorig jaar zijn zestig windturbines van Nederlandse makelij in de Zuid-Russische republiek Adygea gepland. Maar niet iedereen is er blij mee. „Hernieuwbare energiebronnen worden als risico voor de economie beschouwd.“

 Eva Cukier 6 mei 2021 Leestijd 5 minuten

Vissen met uitzicht op het windpark van NovaWind. Sinds de opening vorig jaar draaien de windturbines dag en nacht.

Foto Andrey Borodulin 📷

Toen het nucleaire staatsbedrijf Rosatom vorig jaar in de Zuid-Russische republiek Adygea zijn eerste windpark opende, stonden de inwoners verbaasd te kijken. „Mijn jongste vroeg me de hemd van het lijf. ‘Mama, wat zijn dat voor molens?’ Ik werd er helemaal gek van”, vertelt Anastasia. De 47-jarige vrouw zit in sporttenuue aan de rand van een meertje en tuurt ingespannen naar haar hengel in het bruine water. Naast haar liggen vier kleine karpers te spartelen in een plastic bak. Een stukje verderop zit haar oudste dochter, een tiener met een lange paardenstaart, al even aandachtig naar het wateroppervlak te kijken.

Nog niet zo lang geleden hadden moeder en dochter hier op hun vaste visplekje aan de weg een weids uitzicht over de glooiende akkers, die de regio tot graanschuur van Rusland maken. Maar sinds vorig jaar wordt het uitzicht bepaald door zestig enorme windturbines van Nederlandse makelij, die midden in de groene velden zijn geplant. Ze geven het landschap een on-Russische aanblik, en trekken van heinde en verre nieuwsgierige bezoekers. Maar anders dan haar jongste dochter stelt Anastasia geen onnodige vragen. „Ze staan er nu eenmaal, dus het zal wel ergens goed voor zijn. Iets slechts zouden ze niet neerzetten, is het wel?”

De zestig windturbines zijn onderdeel van het eerste windpark van NovaWind, een nieuwe divisie van Rosatom. In 2017 richtte het Russische staatsbedrijf, wereldleider op de markt van kerncentrales en nucleaire ijsbrekers, dochterbedrijf NovaWind op. Met behulp van Nederlandse expertise zet de kernenergiegigant sinds drie jaar voorzichtige stappen op de markt van hernieuwbare energie.

NovaWind streek neer in de autonome republiek Adygea vanwege de geweldige wind die er waait, vertelt technisch directeur Anatoli Koval bij een rondgang over het terrein. Vandaar verdwijnen twee lange rijen windmolens tot achter de horizon. „Hier bevindt zich de windcorridor van Armavir. De wind is hard maar gelijkmatig, ideaal voor energieopwekking”. De lange zwijgzame Rus heeft een zachte stem, die maar net boven het geluid van de wind uitkomt. Het gebied is vlak, maar op mooie dagen is aan de horizon het immense Kaukasusgebergte te zien, de hoge bergen geven de wind extra snelheid.

Sinds de opening, vorig jaar maart, draaien de turbines dag en nacht, vertelt Koval. Met een vermogen van 150 megawatt voorzien de molens in de stroombehoefte van de regio Krasnodar. „Vroeger waren het vooral kerncentrales die hier voor de elektriciteit zorgden, nu dragen wij bij met onze windenergie”. Het bevalt goed. Onlangs opende NovaWind nog twee parken in de buurt, drie andere zijn in aanbouw.

Rusland heeft, op kleinschalig gebruik en houten molens in achtertuinen na, nauwelijks expertise op het gebied van windenergie. Daarom stapte NovaWind in 2017 in een joint-venture met het Barneveldse bedrijf Lagerwey, sinds drie jaar onderdeel van het Duitse windturbinebedrijf Enercon. De Nederlanders leveren de Russen naast materieel en techniek de benodigde kennis voor exploitatie en onderhoud.

Lees ook:

De Hollandse windmolen veroverd Rusland

Hoewel de molens in eerste instantie met argwaan werden onthaald, zijn ze het afgelopen jaar uitgegroeid tot een regionale attractie. „De mensen vinden het prachtig, ze komen hier speciaal naartoe om de windmolens te fotograferen”, vertelt Koval met een trotse glimlach. Het bedrijf houdt excursies voor schoolklassen om Russische kinderen kennis te laten maken met windenergie.

Wordt er wel rekening gehouden met de vogels? Hoeveel vogels gaan er dood?

Vladimir Poetin – president Rusland

Vogels en wormen

Maar niet iedereen is enthousiast, de Russische president Vladimir Poetin op de eerste plaats. „Opwekking door wind is goed, maar wordt er wel rekening gehouden met de vogels? Hoeveel vogels gaan er dood?” vroeg Poetin zich in 2019 hardop af tijdens een conferentie in Jekaterinburg. Ook maakte hij zich zorgen over de wormen die door de trillende windturbines uit de grond zouden worden gejaagd. „Dat is geen grap”, voegde hij er voor de zekerheid aan toe. Volgens de president willen mensen niet leven op een „planeet die bezaaid is met windturbines en zonnepanelen”.

Rusland wil de bestaande voorraden fossiele brandstoffen juist maximaal benutten

Tatjana Lansjina – econoom

Geen wonder, zeggen critici. Rusland is de op vier na meest vervuilende economie ter wereld. en staat niet bepaald bekend om zijn groene ambities. Poetins politieke systeem leunt zwaar op staatsbedrijven in de fossiele industrie. Monopolistische giganten die de enorme voorraden olie, gas en steenkool produceren die de motor vormen voor de Russische economie én het buitenlandbeleid. Lobbygroepen als de Russische Unie voor industriëlen en ondernemers hebben veel macht in het Kremlin. Volgens de eerste Russische klimaatstrategie die vorig jaar werd gepresenteerd, wordt Rusland pas ergens eind van deze eeuw klimaatneutraal. In het Akkoord van Parijs is internationaal afgesproken dat rond 2050 (bijna) alle uitstoot tot het verleden behoort. „In Rusland worden hernieuwbare energiebronnen juist als risico voor de economie beschouwd”, zegt Tatjana Lansjina. Zij is econoom aan de Russische Academie voor Economie (RANEPa) en gespecialiseerd in duurzame energie. Eerder dit jaar publiceerde ze met de Duitse Friedrich-Ebert-Stiftung [een studie naar windenergie](#) in Rusland. „Waar andere landen kansen zien en investeren in duurzame energieprojecten, wil Rusland de bestaande voorraden fossiele brandstoffen juist maximaal benutten.”

Dat komt mede doordat de lange termijn nauwelijks een rol speelt in de Russische politiek. „Een jaar vooruit plannen is hier al heel wat, 2050 ligt in een oneindig verre toekomst”, zegt Lansjina. Dat Poetin onlangs in zijn jaarlijkse toespraak zei dat Rusland de Europese Unie in 2050 voorbij zal streven op het vlak van emissiereductie, is volgens haar dan ook niet serieus te nemen. Net als ‘oekaze 666’, waarmee de president in november opdracht gaf voor een broeikasgasreductie tot 2030 van 70 procent ten opzichte van het niveau van 1990. Door de economische neergang in de jaren 90 bevindt Rusland zich al ruimschoots binnen het beoogde bereik. „In werkelijkheid staat die oekaze juist een enorme toename van uitstoot toe”.

Een medewerker van **het eerste windpark** van NovaWind.

Foto Andrey Borodulin

Zeven windparken

Maar waar de Russische regering het probleem van klimaatverandering liever doorschuift naar toekomstige generaties, ontstaat binnen het bedrijfsleven langzaam meer aandacht voor verduurzaming. In maart stelde het zakelijke tijdschrift *Forbes Russia* voor het eerst een rating op van ‘ecologischere bedrijven’, een top-30 van Russische (staats)bedrijven die „meer doen voor de natuur dan andere”, zoals het blad behoedzaam formuleert. Op plaats vijf staat Rosatom, mede vanwege de investeringen in windenergie.

Ook Lansjina is voorzichtig optimistisch en spreekt in haar rapport van „significante resultaten”. Vorig jaar werden in Rusland zeven grote windparken gebouwd, wat het totale vermogen op iets meer dan 1 gigawatt brengt. Dat is 0,13 procent van de totale Russische stroomopwekking. Ter vergelijking, [de zeven Nederlandse windparken](#) op de Noordzee hebben een vermogen van bijna 2,5 gigawatt. „Sinds vorig jaar is er veel gerealiseerd. De resultaten zijn bescheiden, maar als je van niets komt is het toch bemoedigend”.

Ze wijst op de aankondiging van kolenmijnbedrijf East Mining dat een windpark wil bouwen op het eiland Sachalin in het Verre Oosten. En ook in Moermansk boven de poolcirkel, waar een uitstekende Arctische wind waait, is een park in aanbouw.

Een werkelijke Russische Energiewende is, mede vanwege de pandemie, nog lang niet in zicht. Waar in andere landen de coronacrisis wordt aangegrepen om de duurzaamheidsdiscussie aan te wakkeren, is daar in Rusland geen sprake van. Door de economische neergang dreigt het beetje staatssteun dat er was verder af te nemen, en worden boetes opgelegd wegens door corona niet gehaalde deadlines.

Inwoners van het Russische Zuiden zal het allemaal een worst wezen. Op de weg die naar het Adygea windpark voert, slaan vier boeren de bewegingen van een blauwe tractor gade, die willekeurig ogende lijnen trekt door het veld. De lente is in aantocht en de tarwe moet worden ingezaaid, en dus is het tijd om het onkruid te verdelgen. De vier mannen, allen in dienst bij een lokaal landbouwbedrijf, vinden de windmolens vooral een sta-in-de-weg. „We moeten er omheen met onze tractors en delen van het land apart bewerken”, zegt Vladimir Koeznetsov, die in legerkleding tegen een vrachtwagen leunt. „Voor de mensen hier is het een mooie attractie, maar erg handig is het allemaal niet”.

Correctie 7 mei 2021 om 12.45: In een eerdere versie van dit artikel stond dat Rusland de EU in 2050 voorbij wil streven op het vlak van duurzame energie. Dit moet zijn emissiereductie en is hierboven aangepast.

Een versie van dit artikel verscheen ook in [NRC Handelsblad van 7 mei 2021](#)